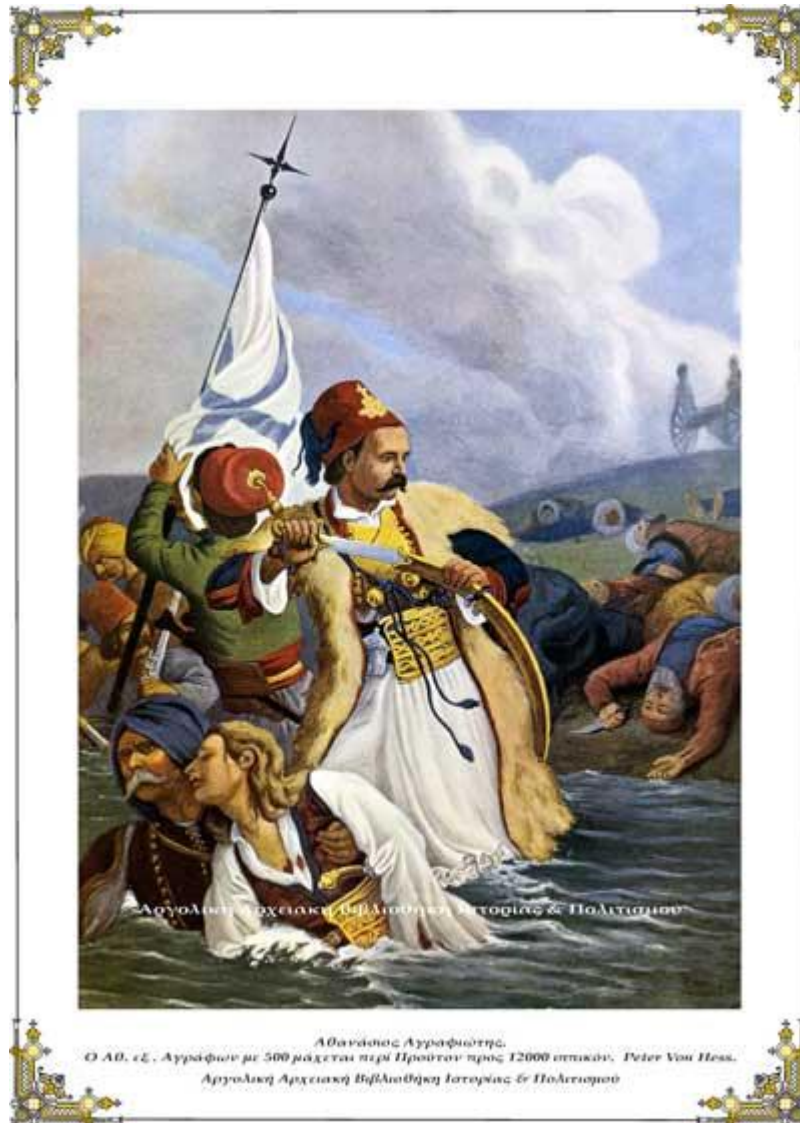

ΣΤΟΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΡΠΙΕΝΗΣΙΩΤΗ

Μαρία Παν. Παναγιωτοπούλου-Μποτονάκη

Άγιος Ανδρέας Ευρυτανίας 1780 - Σκουλένι 18 Ιουνίου 1821

Κοιτάζω την εικόνα σου, χιλίαρχε,
Καμωμένη όχι από έλληνα, μα από ζωγράφο ξένο.
Διαβαίνεις το ορμητικό ποτάμι
Κι είσαι ο ίδιος γεμάτος ορμή
Οργή διακρίνω στο βλέμμα σου.
Πληγωμένος ήδη θανάσιμα,
Σύρεις τη σπάθα από το θηκάρι της,
Να δώσεις τον ύστατο αγώνα,
Μέχρι να καταπέσεις,

Γενναίε Καρπενησιώτη,
Από τα χτυπήματα των εχθρών.
Δίπλα σου κείτονται νεκροί, εχθροί και φίλοι.
Πίσω σου ένας πολεμιστής σου ,
Σφίγγει απεγνωσμένα το λάβαρο
Της πληγωμένης επανάστασης.
Οι δήθεν σύμμαχοι από την αντίπερα όχθη
Παρακολουθούν, θεατές ουδέτεροι
του τιτάνιου μα άνισου αγώνα.
Αθανάσιε, είσαι ωραίος ως Έλλην
Στη ζωγραφιά αυτή.
Μακάρι να γνώριζα που κείτονται
Τα πεφιλημένα οστά σου.
Να τα φέρω πίσω στην πατρίδα
Γιατί το ξέρω καλά
Ο θάνατος είναι γλυκύς
Μόνο όταν κοιμώμεθα σ' αυτήν.

Να μαστε συγκεντρωμένοι εδώ ακόμη μια χρονιά για να τιμήσουμε τον ηρωικό θάνατό σου. Γενναίε Τουφεκτοή, δεν σου λαχε τέτοιος γλυκός θάνατος, δεν ξέρουμε ούτε καν που βρίσκονται τα απομεινάρια της σωματικής ύπαρξής σου. Ότι απομένει από αυτή είναι μια εικόνα σου, κι αυτή φανταστική υποθέτω, καμωμένη από ζωγράφο ξένο. Κάπου διάβασα και μια πληροφορία, πώς ήσουν εύσωμος. Κι όμως έχουν απομείνει λίγα αλλά σημαντικά από την πνευματική σου υπόσταση.

Η παράδοση του χωριού σου διασώζει το παρανόμι σου, Μπούρας, δηλαδή παλλικαράς, που το δικαίωσες με τον θάνατό σου. Και τουλάχιστον μέχρι το 1961 όποιος διάβαινε στο χωριό σου, στον Άγιο Ανδρέα, θα του δειχναν το αλώνι του Μπούρα ή τη λογγιά του .Λένε ακόμα πώς ήσουν έξυπνος και δραστήριος. Η τροχιά της ζωής που διένυσες μέχρι το Σκουλένι επιβεβαιώνει τα γνωρίσματά σου αυτά.

Κάπου διάβασα ότι σεβόσουν πολύ τη μητέρα σου, Ελένη το όνομά της, και ορκιζόσουν σ' αυτό. Διάβασα ακόμη ότι στα 18 σου πήρες το δρόμο για την ξενιτειά, για την ξακουσμένη Πόλη, αλλά κατέληξες στη Μολδαβία. Ήξερες ήδη την τέχνη του οπλουργού γι' αυτό και σε είπαν και Ντουφεξή. Μα ήσουν γενικά φίλεργος, δραστήριος και έντιμος, με ό,τι καταπιανόσουν. Η φήμη σου αυτή ώθησε την αρχόντισσα Δομνίτσα Μαριώρα να σε καλέσει και να σου αναθέσει την επιστασία των κτημάτων της, που τα έκανες τα πιο προσοδοφόρα της περιοχής. Καζάντισες πλούσιο βίος. Μα δεν έχασες για τούτο τα πλούσια ψυχικά χαρίσματά σου.

Η φιλοξενία που παρείχες έμεινε παροιμιώδης. Και ίσως επειδή είχες υπόψη σου τα λόγια του Αναστάσιου Γόρδιου, εάν είχαν θησαυρόν

χρημάτων ήθελα τον εξοδιάσει εις θησαυρόν βιβλίων, φρόντισες να ενισχύσεις με χρήματα τόσο τη σχολή του Ιασίου όσο και τη σχολή του Καρπενησιού, αυτή που είχε ιδρύσει ο όσιος Ευγένιος ο Αιτωλός.

Και να εδώ η χρησιμότητα των αρχειακών πηγών. Ο ευρυτάνας ιστορικός Μάρκος Γκιόλιας βρήκε στα Γενικά Αρχεία του Κράτους στην Αθήνα ένα γράμμα σου με το οποίο κατέθεσες σε αγιοταφίτικο ίδρυμα 10.000 γρόσια για να πορίζεται η Σχολή τους τόκους. Και έγραψες στις 7 Μαΐου 1819:

Δια του παρόντος δήλον γίνεται, ότι ο τόκος των 10.000 γροσίων...οπού αιωνίως αφιερώνω δια να λαμβάνη τον τόκον αυτών η εν τη πατρίδι μου σχολή, και την ξεχωριστήν ορδινίαν και δίαιταν, τα οποία έχουν να τα λαμβάνουν οι έφοροι της σχολής παρά των έμού διορισθέντων εφόρων εν Κων/πόλει.....εκτός των δύο χιλιάδων οπού εμετρήθησαν για νάχει εις χείρας του κυρ Γερασίμου εις οικοδομήν μερικών οντάδων...

Μα η ανθρωπιά σου φάνηκε, μαζί με την ευτολμία σου και την γενναιότητά σου και στον πόλεμο. Έσπευσες από τους πρώτους να καταταχθείς κάτω από την επαναστατική σημαία του Υψηλάντη, στο Ιάσιο. Και αυτός αναγνωρίζοντας την αξία σου σε έστειλε στο Γαλάτσι, για να διοργανώσεις το εκεί επαναστατημένο πλήθος. Και φάνηκε εδώ το μεγαλείο του πνεύματός σου. Γράφει ο Φιλήμων στην Ιστορία του: *Ητο ο Θανάσης Καρπενησιώτης, ανήρ μεγάλης αξίας και αφθάστου πατριωτισμού...Κατόρθωσε να οργανώσει και να πειθαρχήσει 600 περίπου επαναστάτας οι οποίοι είχαν επιδοθή προηγουμένων εις δεινήν ακολασίαν και λεηλασίας καταλύσαντες τας αρχάς και φονεύσαντες τους έν Γαλαζίω Τούρκους. Αι πρώται του διαταγαί ώριζον ότι οι επαναστάται ώφελον να κατασκηνώσουν έξω της πόλεως, να γυμνάζωνται δις της ημέρας, απηγόρευσε τους ασκόπους πυροβολισμούς, συνέστησε επιτροπήν δια προμήθειαν και διανομήν τροφίμων, απηγόρευσε την είσοδον των επαναστατών εις την πόλιν άνευ αδείας, διωργάνωσε τέλος αστυνομία και επεσκεύασε τας οχυρώσεις της πόλεως.*

Διαβάζω τα λόγια σου, λίγο πριν την μάχη στο Σκουλένι:

Η πιο μεγάλη ευτυχία στον άνθρωπο είναι να κάνη καλό εις την πατρίδα του. Το μεγαλύτερο καλό που μπορούμε να κάνουμε εμείς εις την πατρίδα είναι να της δώσουμε τη ζωή μας δια να ζήσει εκείνη ελεύθερη.

Πόσοι από εμάς είμαστε πρόθυμοι σήμερα να ανταποκριθούμε στο κάλεσμά σου, γενναίε Καρπενησιώτη; Οι καιροί έχουν αλλάξει, άλλα προβλήματα έχει η πατρίδα σήμερα, οι εχθροί δεν είναι πάντα ορατοί, έρχονται συχνά φορώντας το προσωπείο του φίλου, του εκσυγχρονισμού, του πολιτισμού. Ίσως τελικά να είναι πιο δύσκολο για μας να διακρίνουμε το ωφέλιμο από το βλαβερό για την πατρίδα. Μα φαντάζομαι ότι και στα χρόνια τα δικά σου θα υπήρχαν οι πειρασμοί.

Ήσουν πλούσιος, κοινωνικά αποκατεστημένος και καταξιωμένος, θα μπορούσες να συνταχθείς μαζί με όλους εκείνους που δεν ήθελαν την

επανάσταση είτε γιατί θα έχαναν τη βολή τους, βολεμένους θα τους λέγαμε σήμερα. Είτε γιατί προσδοκούσαν μια άλλη εξέλιξη των πραγμάτων. Προτίμησες να τα θυσιάσεις όλα. Έκλεισες τα αυτιά σου στις σειρήνες του συμβιβασμού, της υποταγής, του προσωπικού συμφέροντος, της πρωτιάς στην εξουσία. Δέχθηκες να ακολουθήσεις ως αρχηγό τον μεγάλο οραματιστή τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, κυνηγώντας το όνειρο, την ελπίδα για μια Ελλάδα λεύτερη.

Σε όποιο μετερίζι και αν σε όρισε ο αρχηγός σου απέδειξες ότι δίκαια σε είπαν παλλικαρά. Παρέμεινες πιστός στους όρκους που σε δέσανε με τη φιλική Εταιρεία και με την επανάσταση. Με την πίστη στον ιερό σκοπό βαθιά ριζωμένη στην ψυχή σου, γεμάτος σφρίγος από την αλκή της ηλικίας σου, στάθηκες βράχος ακλόνητος στη θέση σου κι ας το βλέπες πως οι μύριοι στο τέλος θα διαβαίνουν. Ήξερες ότι από τη μάχη αυτή κρινόταν το μέλλον της επανάστασης στις ηγεμονίες, όμως δε στάθηκε δυνατό να ανατρέψεις το προοδεδικασμένο αποτέλεσμα. Γιατί

Εκείνος όστις έτυχε να θεωρήσει του Ευξείνου Πόντου τα κύματα, το καθέν ωσάν το Καυκάσιον όρος, όταν ορμώσι με άγριον μυκηθμόν και κτυπώσι τους σκοπέλους και συντριβόμενα έπειτα σύρονται οπίσω με μυρίους αφρούς εις την έκτασιν του πελάγους....εκείνος μόνον ημπορεί να φαντασθεί ζωηρώς την σφοδρότητα των εφόδων των τούρκων και την αντίστασιν των Ελλήνων.

Φαντάζομαι την πίκρα και την οργή
σαν κύματα να κατακλύζουν την ψυχή σου,
Θωρώντας τους ουδέτερους θεατές
Της ηρωικής αντίστασής σου.
Είναι αλήθεια πώς θαυμάσαν το θάρρος ,
Την αντοχή, την σθεναρή αντίσταση
Των πολεμιστών που εσύ
Ενέπνευσες
Γιατί έμεινες εκεί μαζί τους
Ενώ άλλοι φύγανε.
Αθανάσιε Φλέγκα ή Φουρλίδα,
Αβέβαιο το επώνυμό σου,
Μα το όνομά σου προμήνυμα
Της αθανασίας που κατέκτησες
με το σπαθί σου.

Κι αν ψάξουμε το γιατί αυτού του μεγαλείου, για εκείνους και για εμάς μία είναι η απάντηση. Είναι αυτή η γλυκιά ελευθερία, για την οποία μίλησαν οι Σπαρτιάτες Σπερθίας του Ανηρίστου και Βούλις του Νικολάου, εθελοντές προς θανάτωση από τον Ξέρξη, στον Πέρση Υδάρνη: *Τι σημαίνει να είσαι δούλος το ξέρεις, Υδάρνη. Αλλά την ελευθερία δεν την*

εγνώρισες, αν είναι γλυκιά ή όχι. Γιατί αν την δοκίμαζες, θα μας συμβούλευες να μαχόμαστε γι' αυτή όχι μόνο με δόρατα αλλά και με τσεκούρια.

το μεν γαρ δούλος είναι εξεπίστανται, ελευθερίας δε ούκω επειρήθης, ούτ' ει έστι γλυκύ ούτ' ει μη. Ει γαρ αυτής πειρήσοιο, ουκ αν δόρασι συμβουλεύοις ημίν περί αυτής μάχεσθαι, αλλά και πελέκεσι (7, 135, Πάπυρος).